

Марина Петрівна ТОЛОПІЛО

старший викладач,
кафедра економіки та організації виробництва,
Дніпродзержинський державний технічний університет
вул. Дніпробудівська, 2, м. Дніпродзержинськ, Дніпропетровська область, 51900, Україна
E-mail: tolopilo@ukr.net
Телефон: +380569231024

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ДОХОДІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ В УМОВАХ НОВОГО БЮДЖЕТНОГО ТА ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Толопіло, М. П. Особливості формування доходів місцевих бюджетів в умовах нового бюджетного та податкового законодавства [Текст] / Марина Петрівна Толопіло // Економічний аналіз : зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол. : С. І. Шкарабан (голов. ред.) та ін. – Тернопіль : Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2013. – Том 14. – №1. – С. 347-354. – ISSN 1993-0259.

Анотація

Аналізуються зміни до порядку формування та виконання місцевих бюджетів у зв'язку з реалізацією положень Бюджетного та Податкового кодексів у практиці бюджетного процесу. Розглянуто механізм формування кошків доходів місцевих бюджетів, призначених для фінансування власних та делегованих повноважень на місцях. Визначено тенденції виконання місцевих бюджетів за доходами, акумульованими за рахунок трансфертів та нетрансфертних джерел. Виявлено основні суперечності та недоліки порядку формування доходів місцевих бюджетів, призначених для фінансування виконання функціональних повноважень держави на місцях та повноважень органів місцевого самоврядування. Запропоновано напрями подальших змін у системі формування доходів місцевих бюджетів, розподілі державних доходів за бюджетами різних рівнів та системі оподаткування, спрямованих на підвищення рівня децентралізації бюджетних ресурсів.

Ключові слова: місцеві бюджети; міжбюджетні відносини; доходи бюджету; податки; міжбюджетні трансферти; місцеві податки та збори.

Марина Петровна ТОЛОПИЛО

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ДОХОДОВ МЕСТНЫХ БЮДЖЕТОВ В УСЛОВИЯХ НОВОГО БЮДЖЕТНОГО И НАЛОГОВОГО ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА

Аннотация

Анализируются изменения в порядке формирования доходов и выполнения местных бюджетов в связи с реализацией положений Бюджетного и Налогового кодексов в практике бюджетного процесса. Рассмотрен механизм формирования корзины доходов местных бюджетов, предназначенных для финансирования собственных и делегированных полномочий на местах. Исследованы тенденции выполнения местных бюджетов по доходам, полученным за счет трансфертов, нетрансфертных источников. Выявлены основные противоречия и недостатки существующего порядка формирования доходов местных бюджетов, предназначенных для финансирования выполнения функциональных полномочий государственной власти на местах и полномочий местного самоуправления. Предложены направления дальнейших изменений в системе формирования доходов местных бюджетов, распределения доходных источников между органами власти разных уровней и в системе налогообложения, направленные на повышение уровня децентрализации бюджетных ресурсов.

Ключевые слова: местные бюджеты; межбюджетные отношения; доходы бюджета; налоги; межбюджетные трансферты; местные налоги и сборы.

Maryna Petrivna TOLOPILO

Senior Lecturer,
Department of Economics and Management,
Dniprodzerzhynsk State Technical University
Dniprobudivska st., 2, Dniprodzerzhynsk, Dnipropetrovsk reg., 51900 Ukraine
E-mail: tolopilo@ukr.net
Phone: +380569231024

Abstract

There have been analyzed the changes in the process of the formation and execution of local budgets due to the implementation of the Budget and Tax Codes in the practice of the budget process. There has been considered the mechanism of formation of baskets revenues to finance their own and delegated authority in the field. The tendencies for local budgets revenues accumulated by transfers, tax and non-tax and other sources are analysed. The basic contradictions and weaknesses of the existing order of formation of local budget revenues to finance implementation of the functional state of local authority and powers of local government are defined. Directions of further changes in the formation of local budgets, allocation of public revenues to budgets of different levels and taxation system aimed at increasing decentralization of budgetary resources are offered.

Keywords: local budgets; local taxes and duties; local subsidies; local revenues; intergovernmental fiscal relations.

JEL classification: H71

Започаткування бюджетної реформи у 2001 році прийняттям Бюджетного кодексу та реалізацією протягом кількох наступних років так званої «малої податкової реформи» створило законодавчі передумови для становлення фінансово незалежного місцевого самоврядування. Зокрема, для збалансування доходів та видатків за місцевими бюджетами закріплено стабільні нормативи відрахувань від загальнодержавних податків, розмежовано доходи місцевих бюджетів для цілей фінансування власних та делегованих повноважень й проведення відповідних заходів фінансового вирівнювання, регламентовано порядок надання місцевим бюджетам трансфертів.

Утім до сьогодні на місцях спостерігається хронічна нестача фінансових ресурсів, зберігається висока залежність місцевих бюджетів від фінансової допомоги з державного бюджету, до цього часу не задіяні механізми стимулювання місцевих органів влади до додаткового одержання доходів на територіях їх юрисдикції й економного витрачання бюджетних коштів.

Ухвалення нової редакції Бюджетного кодексу України 8 липня 2010 року та прийняття Податкового кодексу 2 грудня 2010 року привнесли суттєві зміни у механізм наповнення доходної частини бюджету. Основним завданням таких змін було розширення підвищення фінансової незалежності місцевих бюджетів і рівня фінансової забезпеченості делегованих повноважень, збільшення інвестиційних ресурсів місцевих бюджетів, конкретизація та підвищення ефективності фінансової допомоги місцевим органам влади за рахунок трансфертів. Проте фактичне впровадження та використання

нововведень з 1 січня 2011 року виявило низку слабких місць, пов'язаних із забезпеченням самостійності місцевих бюджетів та стратегічними цілями регіонального розвитку.

Питання ефективності реалізації реформи бюджетної системи на центральному та місцевому рівнях досліджуються у роботах таких вчених та практиків бюджетної сфери, як М. І. Деркач Я. А. Жаліло, О. П. Кириленко В. І. Кравченко, Л. В. Лисяк, І. О. Луніна, О. О. Молдован, А. І. Мярковський, О. В. Шевченко.

Актуальність дослідження обумовлена, по-перше, обмеженим рівнем доходів місцевих бюджетів. Йдеться про те, що виконання функцій, переданих на місця на сучасному етапі розвитку країни, потребує суттєвого збільшення фінансових ресурсів. По-друге – недосконалою структурою доходів органів місцевого самоврядування. По-третє – відсутністю прозорих і зрозумілих принципів побудови системи взаємовідносин між бюджетами різних рівнів.

Метою роботи є пошук напрямів розбудови доходної бази місцевих бюджетів та оптимізації розподілу бюджетних доходів між органами влади різних рівнів на підставі дослідження особливостей формування місцевих бюджетів відповідно до реалізованих у бюджетному процесі норм Бюджетного та Податкового Кодексів. Завданнями роботи є виявлення тенденцій наповнення загального та спеціального фондів бюджетів на місцях, оцінка ролі міжбюджетних трансфертів у формуванні місцевих бюджетних доходів, рівня достатності ресурсів кошків доходів, що враховуються та не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів для

виконання владних повноважень на місцевому рівні.

До основних змін, що прийняті в новій редакції Бюджетного кодексу України у частині доходів місцевих бюджетів і міжбюджетних відносин, слід зарахувати:

- розширення складу доходів місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів (кошик перший), шляхом внесення – плати за видачу окремих видів ліцензій та сертифікатів, за державну реєстрацію, за використання інших природних ресурсів, за надані в оренду ставки, що знаходяться в басейнах річок загальнодержавного значення, а також збору за спеціальне використання водних ресурсів загальнодержавного значення [1; 2; 5; 8; 11; 13];
- розширення складу доходів місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів (кошик другий), шляхом внесення податку на нерухомість, плати за землю, плати за торговий патент на здійснення деяких видів підприємницької діяльності, збору за забруднення довкілля в повному обсязі, адміністративних штрафів [3; 4; 14];
- 3) норми щодо стимулювання інвестиційного розвитку територій шляхом уточнення складових бюджету розвитку місцевих бюджетів за доходами (внесено до бюджетів сіл, селищ, міст 10 % податку на прибуток приватних підприємств, 50% надпланових доходів за переліком показників загальнодержавних податків і зборів, а також для бюджетів сіл, селищ і міст районного значення – 15 % податку з доходів фізичних осіб) і видатками (внесено капітальні видатки з деталізацією за напрямками); а також надання субвенцій на соціально-економічний розвиток сіл, селищ, малих міст [4; 5; 11];
- зміни в системі обмежень щодо здійснення місцевих запозичень і надання місцевих гарантій, щодо управління бюджетними коштами та борговими зобов'язаннями, зокрема змінено критерій чисельності населення, за яким міста мають право на здійснення зовнішніх запозичень із 800 до 500 тис. жителів, у результаті розширюється перелік таких міст (за даними статистики, на початок 2008 року населення понад 800 млн. мешканців мали п'ять міст – Київ, Донецьк, Одеса, Дніпропетровськ, Харків, а понад 500 млн. – Запоріжжя, Львів, Кривий Ріг і Миколаїв);
- органам місцевого самоврядування надано право на конкурсних засадах розміщувати тимчасово вільні кошти місцевих бюджетів на

депозитах або шляхом придбання цінних паперів;

- зарахування, починаючи з 2011 року, податку з доходів фізичних осіб за місцем реєстрації платника податку;
- встановлення прямих міжбюджетних відносин з бюджетами органів самоврядування сіл, селищ, районними бюджетами. Це означає, що розрахунки з визначення дотацій вирівнювання місцевим бюджетам і коштів, що передаються до державного бюджету з місцевих бюджетів, будуть здійснюватися безпосередньо Міністерством фінансів України, а обсяги цих міжбюджетних трансфертів будуть затверджуватись у законі про державний бюджет (це 12111 місцевих бюджетів замість 691, які мають прямі відносини з державним бюджетом сьогодні).

Згідно з нормами Бюджетного кодексу України, з 2011 року розширено контингент доходів, що закріплюють за місцевими бюджетами й ураховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів (15 видів). При цьому здебільшого додаткові джерела доходів передані бюджету Автономної Республіки Крим, обласним і районним бюджетам. До зазначеної категорії місцевих бюджетів передано по 50 % надходжень збору за спеціальне використання лісових ресурсів державного значення, збору за спеціальне водокористування та платежів за користування надрами загальнодержавного значення, а також плату за ліцензії на виробництво, право експорту, імпорту та оптової торгівлі спиртом етиловим, коньячним і плодовим, спиртом етиловим ректифікованим виноградним, спиртом етиловим ректифікованим плодовим та іншими видами спирту і тютюнових виробів.

Передано також плату за ліцензії на право роздрібною торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами за місцем здійснення діяльності. Крім вищезазначених доходів, на рівень регіонів передано доходи від стягнення плати за надані в оренду ставки, що знаходяться в басейнах річок загальнодержавного значення, і збільшено частку зарахування в місцеві бюджети плати за державну реєстрацію (крім реєстраційного збору за проведення державної реєстрації юридичних осіб – підприємств).

Водночас поглиблений аналіз змін порядку формування доходів місцевих бюджетів доводить, що впроваджені зміни у найближчій перспективі не дозволять викоринити проблему фінансової залежності самоврядування від фіскальних рішень вищих органів влади та суттєво розширити бюджетні ресурси, що залишаються у розпорядженні територіальних громад.

Справа в тому, що розширення контингенту надходжень доходів місцевих бюджетів, що ураховуються чи не ураховуються при визначенні

трансфертів, зовсім не означає отримання додаткових фінансових ресурсів на місцях, оскільки фактично відбувся перерозподіл доходів між так званими кошиками I та II та тих коштів, що й раніше постійно надходили до місцевих бюджетів згідно із щорічним законом «Про Державний бюджет», але не впливали на розрахунки потреби у дотаціях. Так єдиний податок для суб'єктів малого підприємництва та плата за торговий патент за нової редакції Бюджетного кодексу є джерелами кошика II, а до 2011 року такі доходи надходили до кошика I. Крім того, розширення переліку доходів кошика I та кошика II відбулося за рахунок внесення до цієї групи доходів тих, які раніше надходили до місцевих бюджетів, проте були виведені за межі поточного збалансування місцевих.

Таким чином, змінено співвідношення між доходами кошика I та кошика II, що відобразиться на зростанні їх питомої ваги у структурі доходів загального та спеціального фондів, проте реального збільшення фінансового ресурсу місцевих бюджетів не відбудеться.

Змінено також й механізм формування доходів кошика II, який відповідно до вимог Бюджетного кодексу складається як з надходжень загального, так і спеціального фондів.

На розширення доходів місцевих бюджетів, що враховуються при визначенні трансфертів, вплинуть лише передані з державного бюджету 50% надходжень від зборів за користування ресурсами (водними, лісовими ресурсами загальнодержавного значення, надрами загальнодержавного значення) та плати за видачу окремих дозволів на діяльність (у повному обсязі плати за видачу окремих видів ліцензій та сертифікатів на здійснення підприємницької діяльності, плати за видачу окремих видів ліцензій та сертифікатів у сфері виробництва та реалізації алкогольних напоїв та тютюнових виробів, за державну реєстрацію).

Загалом, за розрахунками Міністерства фінансів, реалізація положень Бюджетного кодексу дозволить місцевим бюджетам акумулювати додаткові ресурси у обсязі понад 20 млрд. грн. (10-12 % бюджетних доходів), що підвищить частку доходів місцевої влади у ВВП на 1,7-2% [11, с. 8].

За проведеними нами підрахунками на основі даних Державного казначейства України (в умовах 2010 року) про надходження доходів до бюджетів всіх рівнів, очікуване зростання доходів кошика I за рахунок доходів, які раніше надходили до державного бюджету, дозволить збільшити частку доходів цього кошика у загальних доходах до 40-42 % (тоді як у 2008 – 2010 роках – 35-36%). Зростання доходів кошика 2 за рахунок «нових» доходів загального фонду, з урахуванням динаміки надходження таких коштів до місцевих бюджетів

за попередні роки, у 2011 році має становити 2,6 млрд. грн. Проте неможливо спрогнозувати надходження від таких доходів, як кошти, отримані бюджетними установами та організаціями, за здані у вигляді брухту і відходів золото, платину, метали платинової групи, дорогоцінне каміння, срібло; кошти, отримані від надання учасниками процедури закупівель забезпечення їх тендерної пропозиції та переможця тендерних закупівель; штрафні санкції внаслідок невиконання укладених розпорядником бюджетних коштів договорів. Доходи кошика II, сформовані за рахунок таких джерел доходів спеціального фонду, як концесійні платежі щодо об'єктів комунальної власності, плати за придбання торгових патентів пунктами продажу нафтопродуктів та збільшення нормативу відрахування до місцевих бюджетів збору за забруднення довкілля, у 2011 році мали зрости приблизно на 0,4 – 0,5 млрд. грн. Не можна визначити вплив зміни доходів від таких надходжень, як кошти від відшкодування втрат сільськогосподарського і лісгосподарського виробництва, частки збору за проведення гастрольних заходів, частки грошових стягнення за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону довкілля, стягнень за реалізацію питної води з порушенням відповідних стандартів. Загальний вплив на зростання доходної бази місцевих бюджетів будуть чинити саме доходи від застосування збільшених нормативів за порушення природоохоронного законодавства. Всі інші надходження вже раніше зараховувалися до місцевих бюджетів, проте не впливали на обсяги отриманих дотацій вирівнювання.

Відповідно, можна стверджувати, що суттєвого збільшення фінансових ресурсів, які будуть залишати на місцях, не відбудеться, дещо зміниться структура надходжень загального та спеціального фондів доходів та склад кошиків доходів для вирівнювання.

Слід також зауважити, що розширення доходної бази більшою мірою стосується регіональних бюджетів (областей, АРК, м. Києва та м. Севастополя), а доходи місцевого самоврядування суттєво не зміняться.

Аналіз показників виконання місцевих бюджетів за доходами за 2010 – 2012 рр. дозволить окреслити тенденції наповнення загального та спеціального фондів, кошиків I та II (таблиця 1) та оцінити, наскільки вдалося розширити доходну базу місцевої влади та збільшити фінансові ресурси, що залишають на місцях.

Розраховані показники динаміки виконання місцевих бюджетів за доходами, відповідно до даних таблиці 1, доводять, що суттєвого зростання доходів місцевих бюджетів у 2011-2012 рр. досягти не вдалося. Так темп приросту

надходжень у 2011 р. становив 13,9% проти зростання у 2010 році майже на 28%. У 2012 році зростання загальних доходів місцевих бюджетів становило 22,4% проти показника минулого року,

втім не вдалося досягти динамки надходжень 2010 року.

Таблиця 1. Виконання місцевих бюджетів за доходами за 2009-2010 роки*

	2009 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.
Усього, млн. грн.	124552	159397,1	181530	222274
темп зростання, %	-	27,98	13,89	22,44
у т. ч.				
Загальний фонд, млн. грн.	116121	140020,4	163442	200803
темп зростання, %	-	20,58	16,73	22,86
Спеціальний фонд, млн. грн.	18431,5	19376,6	20395,4	29440,2
темп зростання, %	-	5,13	5,26	44,35
Кошик доходів I, млн. грн.	50324,4	57627,6	57834,2	65563
темп зростання, %	-	14,51	0,36	13,36
частка у доходах місцевих бюджетів з урахування міжбюджетних трансфертів, %	-	36,15	31,86	29,50
частка у доходах місцевих бюджетів без урахування міжбюджетних трансфертів, %	-	71,57	66,74	67,03
Кошик доходів II, млн. грн.	9423	10126,2	14232,1**	14842,3**
темп зростання, %	-	7,46	40,55	4,29
частка у доходах місцевих бюджетів з урахування міжбюджетних трансфертів, %	-	6,35	7,84	6,68
частка у доходах місцевих бюджетів без урахування міжбюджетних трансфертів, %	-	12,58	16,42	15,17
Міжбюджетні трансферти, млн. грн.	63523,7	78881,3	94875,2	124460
темп зростання, %	-	24,18	20,28	31,18
частка у доходах місцевих бюджетів	-	49,49	52,26	55,99

* Розраховано автором за даними Звіту Міністерства фінансів про стан виконання місцевих бюджетів

** За даними Асоціації міст України

Розширення джерел доходів місцевих бюджетів на основі надходжень з незначним потенціалом зростання та обмеженою базою стягнення не дозволяє забезпечити стрімкого зростання ресурсів на місцях. Свідченням цьому є результати зіставлення динаміки наповнення загального та спеціального фондів доходів місцевих бюджетів. Зростання надходжень до загального фонду у 2010 – 2011 рр. відбувалося швидше за аналогічні показники за спеціальним фондом. Лише у 2012 році вдалося досягти зростання доходів спеціального фонду на 44,4%. Щодо доходів кошика I, то у 2011 році зростання його доходів становило лише 0,36%, а у 2012 році динаміка наповнення цієї складової місцевих бюджетів покращилася й зростання доходів забезпечено на рівні 13,4%. Утім такий показник порівняно із зростанням надходжень цього кошика у 2010 році підтверджує висловлені раніше занепокоєння щодо недостатнього зростання доходної бази місцевих органів влади. Порівнюючи показники виконання кошиків доходів I та II, слід зазначити, що з 2010 року інформація про їх наповнення оприлюднюється Міністерством фінансів лише за

доходами, що враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів. Проведені розрахунки за даними Асоціації міст України свідчать про суттєве зростання доходів кошика II у 2011 році (+40,55%) та сповільнення динаміки надходжень у 2012 році (+4,3%) Частка доходів кошика I у доходах місцевих бюджетів до фінансового вирівнювання у 2010 році дорівнювала 71,6%, й протягом наступних років скоротилася до майже 67%. Натомість розширення складу доходів кошика II призвело до зростання його питомої ваги з 12,6% у 2010 році до 16,4 % у 2011 році й до 15,2% – у 2012 році.

Водночас зростає залежність місцевих бюджетів від державного, що виявляється у щорічному збільшенні частки трансфертів (49,5 %, 52,3%, 56 % у доходах місцевих бюджетів у січні-грудні 2010–2012 рр. відповідно)

Серед здобутків реформування місцевих бюджетів слід зазначити зростання доходів місцевих бюджетів за рахунок неподаткових надходжень, зміцнення бюджету розвитку.

Водночас певні новації сформували негативні тенденції та посилили традиційні проблеми,

зокрема скорочення обсягу надходжень місцевих податків і зборів, зростання залежності місцевих бюджетів від державного, посилення територіальної диференціації бюджетної забезпеченості та можливостей фінансувати видаткові зобов'язання [3; 10].

Реалізація на практиці положень Податкового кодексу призвела до скасування податку з власників транспортних засобів, змінено порядок застосування спрощеної системи оподаткування обліку та звітності для суб'єктів підприємницької діяльності, суттєво змінено склад місцевих податків та зборів. З 2011 року відбулося скорочення кількості місцевих податків і зборів з 14-ти до 5-ти, серед яких – податок на нерухоме майно (запроваджено з 1 січня 2012 року), єдиний податок та три збори: збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності, збір за місця для паркування транспортних засобів, туристичний збір [12]. Відповідно до нової редакції Бюджетного кодексу України, місцеві податки і збори зараховано до спеціального фонду місцевих бюджетів.

Одним із нововведень Податкового кодексу України стало запровадження загальнодержавного екологічного податку на заміну колишньому збору за забруднення довкілля, частина надходжень від якого зараховується до спеціального фонду місцевих бюджетів.

В аналітичній доповіді з питань стратегії бюджетної політики України в сучасних умовах, підготовленою у межах напрацювань Національного інституту стратегічних досліджень, серед наслідків реалізації на практиці положень Бюджетного кодексу редакції 2010 року та Податкового кодексу для місцевих бюджетів зауважується на незначному фіскальному ефекті податку на нерухоме майно, недоцільності перенесення до кошика II єдиного податку, недоцільності визначення бази оподаткування з місцевих податків та зборів та суттєвого скорочення переліку місцевих податків і зборів. Щодо податку на нерухоме майно, то найголовнішим недоліком є встановлення низьких ставок оподаткування у прив'язці до мінімальної заробітної плати. Такий недолік стосується й місцевого оподаткування, зокрема прив'язки ставки оподаткування за чотирма місцевими податками і зборами (крім туристичного збору) не до ефекту від функціонування об'єктів оподаткування чи їх вартісної оцінки, а до величини мінімальної заробітної плати, що знижує стимулюючу роль таких податків. Крім того, недоцільним є вилучення з місцевого оподаткування комунального податку, податку з реклами і ринкового збору [3, с. 8]. Водночас слід зауважити, що такі новації оподаткування рекламного бізнесу

цілком виправдані з точки зору застосування єдиних підходів до справляння податків з результатів бізнесу, коли такі суб'єкти оподаткування мають сплачувати не окремий податок з реклами, а до них застосовується загальна система оподаткування. Щодо функціонування ринкового збору в системі місцевого оподаткування, то цей збір скасовано у зв'язку з введенням нової системи придбання торгових патентів для здійснення роздрібною торгівлі.

Серед головних недоліків розподілу доходних джерел та бюджетних доходів за органами влади різних рівнів, яких не вдалося позбутися на поточному етапі реформування бюджетного законодавства, варто назвати порушення часток розподілу державного та місцевих бюджетів у зведеному бюджеті країни за формулою 50:50 – на практиці спостерігається співвідношення близько 78:22 за доходами і 57:43 за видатками, щорічне зростання потреби місцевих бюджетів у трансфертах, неврахування у формулі розподілу обсягу міжбюджетних трансфертів усіх специфічних умов господарювання кожної місцевості, несвоєчасне затвердження умов надання субвенцій, що призводить до затримок у їх перерахуванні та освоєнні [3;10].

У ході чергового етапу трансформацій у системі формування доходів місцевої влади не відбулося суттєвих змін у підходах до формування місцевих бюджетів. Не вирішено такі найгостріші проблеми забезпечення фінансової незалежності місцевого самоврядування:

- відсутня фіскальна автономія щодо навіть такого виду надходжень, як місцеві податки та збори. Права місцевої влади у сфері оподаткування суттєво обмежені загальнодержавним законодавством, що не дозволяє ані вводити місцеві податки поза встановленим владою національного рівня переліком, ані визначати базу оподаткування чи змінювати ставки податків;
- не змінено системи розмежування податків, зборів та платежів, що складають податкову систему України, на загальнодержавні та місцеві з метою надання у розпорядження місцевій владі 1-2 фіскально ефективних джерел надходжень з відповідними податковими компетенціями;
- бюджетних доходів між бюджетами різних рівнів, щоб б дозволило досягти збалансованості у ресурсах, які залишаються на місцях для виконання делегованих повноважень, та тих, що спрямовуються винятково на місцеві потреби;
- як наслідок перерахованих вище невіршених питань, значними є обсяги ресурсів, що надходять на місця як міжбюджетні трансферти.

Подальша розбудова незалежного місцевого наступних етапах удосконалення бюджетного та самоврядування пов'язана з успішним податкового законодавства. розв'язанням перерахованих проблем при

Список літератури

1. Бюджетний кодекс України: чинне законодавство зі змінами та доп. на 25 серпня 2010 року (відповідає офіц. текстові) – К. : Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010. – 110 с.
2. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за 2012 рік / [Зубенко В. В., Самчинська І. В., Рудик А. Ю. та ін.]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження», USAID. – К., 2013. – 73 с.
3. Бюджетна політика в Україні в умовах ризиків сповільнення економічної динаміки : [аналітична доповідь за ред. к. е. н., с. н. с., Заслуженого економіста України Я. А. Жаліла]. – К. : НІСД, 2012. – 80с.
4. Деркач М. Кроки на шляху до забезпечення фінансової автономії місцевого самоврядування //Голос України. – 2009. – 18. 07. 2009. – № 132 (4632). – Режим доступу: <http://budget.rada.gov.ua/kombjudjet/control/uk/publish/article>.
5. Деркач М. І. Аналіз наслідків трансформації Бюджетного кодексу України для місцевих фінансів/ М. І. Деркач, М. В. Литвин // Вісник університету банківської справи Національного банку України. – 2011. – № 1 (10). – С. 22-29.
6. Кириленко О. Актуальні проблеми реформування бюджетної системи України / О. Кириленко // Світ фінансів. – 2006. – Вип. 4 (9). – С. 7–16.
7. Козоріз М. А. Проблеми розвитку бюджетного федералізму в Україні/ М. А. Козоріз, Г. В. Возняк //Вісник ТНЕУ. – 2012. – №1. – С. 108-116
8. Лисяк Л. В. Принципи бюджетної системи у контексті нового Бюджетного кодексу України /Л. В. Лисяк, Т. О. Дулік // Вісник економічної науки. – 2011. – №1. – С. 74-79.
9. Луніна І. О. Формування місцевих бюджетів на основі принципу еквівалентності: шлях до ефективної бюджетної системи України /І. О. Луніна // Фінанси України. – 2010. – № 9. – С. 3 -12.
10. Молдован О. О. Державні фінанси України: досвід та перспективи реформ : монографія / О. О. Молдован. – К. : НІСД, 2011. – 380 с.
11. Мярковський А. І. Бюджетний кодекс України в контексті бюджетної реформи/ А. І. Мярковський // Фінанси України. – 2009. – № 8. – С. 3-12 .
12. Податковий кодекс України/ Закон України від 02. 12. 2010 № 2755-VI//<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.
13. Реформи системи державних фінансів України: перші результати та подальші перспективи / О. О. Молдован, О. В. Шевченко, О. А. Єгорова; за ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2011. – 88 с.
14. Шевченко О. В. Ефективність інструментарію Бюджетного та Податкового кодексів стосовно фінансового забезпечення регіонів / О. В. Шевченко // Економічні науки. – Серія «Облік і фінанси». – 2010. – Випуск 7 (25). – Ч. 5. – С. 1-14

References

1. Balatskiy, E. O, FrolovS. M. (2011). Fiscal Decentralization: the effectiveness of reforms at the local level. *Economy and management*, vol. 7, pp. 97-103.
2. *The Budget Code of Ukraine (2010). The legislation as amended and additional. on August 25, 2010 (which is off. text)*, Alerts, Kyiv Ukraine.
3. Zubenko, V. V, Samchynska, I. V., Rudick, A. Y. (2012). *Budget Monitoring: Analysis of the budget for 2012, IBSEER Project "Municipal Finance Strengthening Initiative (MFSI-II) Implementation*», USAID, Kyiv Ukraine.
4. Zhalilo, Y. A. (2012). *Fiscal policy in Ukraine in terms of risk slowing economic dynamics*. NISR, Kyiv Ukraine.
5. Derkach, M. (2009). *Steps towards ensuring financial autonomy of local government. Voice of Ukraine*, vol. 132 (4632). Retrieved September 15, 2013, from : <http://budget.rada.gov.ua/kombjudjet/control/uk/publish/article>
6. Derkach, M (2011). *Analyses of transformation of the Budget Code of Ukraine local finance. Bulletin of University of Banking of the National Bank of Ukraine*, vol. 1(10), pp. 22-29.
7. Kirilenko, A. (2006). *Current Affairs Budget System Reform in Ukraine. World of Finance*, vol. 4(9), pp. 7-16.
8. Kozoriz, M. A., Woznuk, G. V. (2012). *Problems of fiscal federalism in Ukraine. Bulletin TNEU*, vol. 1, pp. 108-116.
9. Lysiak, L. V., Dulik, T. A. (2011). *The principles of the budget system in the context of the new Budget Code of Ukraine. Bulletin of economics*, vol. 1, pp. 74-79.
10. Lunina, I. O. (2010). *Formation of local budgets on the basis of the principle of equivalence: the path to effective budgetary system of Ukraine. Finance Ukraine*, vol. 9, pp. 3-12.

-
11. *Moldovan, O. (2011). Government finances Ukraine: experience and prospects for reform. NISR, Kyiv Ukraine.*
  12. *Miarkovsky, A. I. (2009). The Budget Code of Ukraine in the context of fiscal reform. Finance Ukraine, vol. 8, pp. 3-12.*
  13. *Tax Code of Ukraine / Law of Ukraine from 02. 12. 2010 № 2755-VI. Retrieved September 15, 2013, from : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755> – 17.*
  14. *Moldovan, O. O, Shevchenko, O. V., Egorov, A. A. (2011). The reforms of public finance Ukraine: first results and future prospects. NISR, Kyiv.*
  15. *Shevchenko, O. V. (2010). Performance tools for Budget and Tax Code concerning financial support for regional. Economic sciences. – Series “Accounting and Finance”, vol. 7 (25), Part 5, pp. 1-14.*

Стаття надійшла до редакції 18.09.2013 р.